

Zinsontleding met de pijlen

Verslag van een bijeenkomst van Montessorileidsters in Nederland op zondag 26 januari 1941.

Inleider: A.M. Joosten ¹

De Onderbouw

Zinsontleding komt voor woordbenoeming

Dat de Zinsontleding al in de onderbouw plaats vindt en zelfs al voordat de kinderen schrijven en lezen, moet wel nader verklaard worden. Als kinderen naar de onderbouw komen dan beschikken ze al over de taal die ze van tevoren in hun omgeving geleerd hebben. Dit bezit is een geheel. We kunnen onderdelen uit dat geheel lichten en daar vervolgens aandacht aan besteden.

Deze ontleding geeft de kinderen hulp en is een prikkel tot verdere ontwikkeling. Aan de andere kant leidt het tot verrijking van de taal der kinderen. Ze toonden ons zelf hoe we de ontleding moesten aanbieden en hoe noodzakelijk die aanbieding was.

De kinderen reageerden gretig op een bijna terloopse poging tot aanbieding en uit hun intense belangstelling bleek dat er iets gegeven werd dat aan een behoefte die in het kind leefde beantwoordde. Er bleek ook uit dat zinsontleding vooraf moest gaan aan woordbenoeming.

In de onderbouw is gesproken taal het uitgangspunt. Het kind kan wat het al bezit verder ontwikkelen en z'n belangstelling voor taal ermee verdiepen.

Vraag en antwoordspel

Het vraag en antwoordspel wordt door de leidster gespeeld met de kinderen. Het kind krijgt de gelegenheid om te 'babbelen' en het leert tegelijkertijd de uitdrukingsvorm van zijn gedachten verbeteren. We kunnen kinderen nu wel vragen om eens op te houden met praten, maar dan kunnen ze hun taal niet ontwikkelen. "Kleine kinderen behoren te zwijgen" is dus een verkeerde opvatting.

Eerste aanbieding

De leidster zegt een kort zinnetje dat bestaat uit een onderwerp en een gezegde. Bij voorbeeld: "De zon schijnt".

Ze vraagt dan: "Wat is het dat schijnt?"

En de kinderen antwoorden: "De zon".

¹ Om de leesbaarheid te vergemakkelijken zijn de spelling en de terminologie aangepast.

Misschien hebben de kinderen al lesjes gehad met de boerderij en weten ze de functie van het werkwoord en het zelfstandig naamwoord. En later de woorden die daarbij horen. Bij het werkwoord het bijwoord en bij het zelfstandig naamwoord het bijvoeglijk naamwoord, het lidwoord en het voornaamwoord. We kunnen dan in plaats van "Wat is het dat schijnt?" vragen "Wat gebeurt er?" of (als de kinderen die term ook al kennen) "Wat is het werkwoord?"²

In een volgend stadium worden ook zinnen met een lijdend voorwerp erin gekozen:

"Wij doen een spelletje"

Wat gebeurt er?

"Doen"

Wie zijn het die doen?

"Wij"

Wat doen wij?

"Een spelletje"

Joosten zegt dat deze vorm van zinsontleding het eerst tijdens een gezamenlijke 'koffiemaaltijd'³ gedaan werd, maar zich ook uitstekend leent voor een algemeen lesje. Opmerkelijk was dat de jongste kinderen er grote belangstelling voor hadden terwijl de ouderen (die er volgens het oordeel van de volwassenen eigenlijk 'aan toe' waren) meer uit beleefdheid meededen.

Het verdient aanbeveling zinnetjes te kiezen die verband houden met wat er in de klas gebeurt. De kinderen verlangen al gauw naar meer. We moeten dan dus ingewikkelder er uitgebreider zinnen kiezen. Met bijwoordelijke bepalingen en een meewerkend voorwerp. Al gauw beheersen de kinderen dit geheel. Bij de minste aarzeling van de leidster nemen ze het stellen van vragen van haar over.

In later jaren is er als materiaal een stel onbeschreven cirkels en pijlen aan het lesje toegevoegd.

- Een rode cirkel met een doorsnee van 5,5 cm.
- Een zwarte cirkel met een doorsnee van 4,5 cm
- een zwarte cirkel met een doorsnee van 3,5 cm
- twee zwarte pijlen van 1,8 bij 11 cm

² Als zinsontleden voor woordbenoemen komt – zoals Joosten beweert – dan kan die vraag beter wat later gesteld worden.

³ Mario Montessori sprak van een 'spelletje aan de deur' dat gespeeld werd als de kinderen 's middags naar huis gingen.

De cirkels en de pijlen worden gebruikt in combinatie met de vragen die we stellen:

"Ik drink chocolademelk"

Wat gebeurt er?

Leg de rode cirkel op tafel.

"Drink"

Wie is het die drinkt?

Leg een zwarte pijl vanaf de cirkel naar boven met de grootste zwarte cirkel bij de punt van de pijl.

"Ik"

Wat drink ik?

Leg een zwarte pijl vanaf de cirkel naar beneden met de kleinere zwarte cirkel bij de punt van de pijl.

"Chocolademelk"

Op tafel zie je dit =>

Tweede aanbieding

Voor deze aanbieding moeten de kinderen hebben leren schrijven en lezen. Ze kunnen dan met het materiaal zelf zinnestjes ontleden.

Het materiaal bestaat uit:

- Een rode cirkel met een doorsnee van 5,5 cm.
- Een zwarte cirkel met een doorsnee van 4,5 cm
- een zwarte cirkel met een doorsnee van 3,5 cm
- twee zwarte pijlen van 1,8 bij 11 cm
- Pijl 1 heeft de tekst
 - Wie is het die?
 - Wat is het dat?
- Pijl 2 heeft de tekst
 - Wie? Wat?

Bij deze pijlen en cirkels hoort een tabel waarop je zien kunt hoe je de pijlen op tafel moet leggen:

In de beschrijving van Joosten ontbreekt deze stap in het materiaal. Die is later aan het materiaal toegevoegd. Ik volg de beschrijving in *Het Montessori Materiaal* uitgave 2012. Het hierboven beschreven materiaal wordt **het kleine kistje** genoemd. Blz. T15.

Bij het materiaal uit het kleine kistje wordt op tafel klaargelegd:

- een serie gedrukte zinnen
- een liniaal
- een potlood
- een schaar
- een vel papier
- plaksel en een kwastje
- een onderlegger

De cirkels en pijlen worden op deze manier op tafel gelegd:

- Lees de eerste zin van de serie gedrukte zinnen: "Mijn hond gromt".
- De zin wordt omlijnd met de liniaal.
- De omlijnde zin wordt uitgeknipt met de schaar.
- De uitgeknipte zin wordt op het vel papier geschreven.
- "Wat gebeurt er?" vraagt de leidster.
- Het kind zegt: "gromt".
- "gromt" wordt uit de zin geknipt.
- De rode cirkel wordt midden op de tafel gelegd.
- "gromt" wordt op de rode cirkel gelegd.
- De leidster zegt: "Wie is het die gromt?"
- Het kind zeg: "Mijn hond"
- De pijl met "Wie is het die?" "Wat is het dat?" wordt naar boven wijzend vanaf de rode cirkel gelegd.
- De grote zwarte cirkel wordt boven de pijl gelegd.
- "Mijn hond" wordt op de zwarte cirkel gelegd.

Op tafel ligt nu: =>

Schrijf nu op en plak de stukjes zin erbij:

Mijn hond gromt.

Wat gebeurt er?

gromt

Wie is het die gromt?

Mijn hond

Bij de zin "Imed en Bram tellen de ketting" uit de volgende gedrukte serie wordt de vraag "Wie? Wat" van het lijdend voorwerp geïntroduceerd. De naam blijft nog achterwege.

Imed en Bram tellen de ketting

Wat gebeurt er?

tellen

Wie zijn het die tellen?

Imed en Bram

Wat tellen Imed en Bram?

de ketting

De Midden – en Bovenbouw

Derde aanbieding

Ik pak nu de draad weer op in de lezing van Joosten uit 1941. Joosten zegt het niet, maar hier bevinden we ons – gemeten naar de maatstaven van vandaag – op de grens van onderbouw en middenbouw.

Het materiaal bestaat uit:

- Een rode cirkel met een doorsnee van 5,5 cm.⁴
- Een zwarte cirkel met een doorsnee van 4,5 cm
- Een zwarte cirkel met een doorsnee van 3,5 cm
- Drie zwarte pijlen van 1,8 bij 11 cm
- Pijl 1 heeft de tekst
 - Wie is het die?
 - Wat is het dat?
- Pijl 2 heeft de tekst
 - Wie? Wat?
- Pijl 3 heeft de tekst
 - Aan wie? Voor wie?
- Elf oranje pijlen van 1,8 bij 11 cm⁵
- De oranje pijlen hebben de tekst
 - Waar?
 - Waarheen?
 - Vanwaar?
 - Hoeveel?
 - Hoezeer?
 - Hoe?
 - Wanneer?
 - Waartoe?
 - Door wie? Door wat?
 - Onder welke omstandigheid?
 - Waarmee?
- Twee blauwe pijlen van 1,8 bij 11 cm⁶
- Twee gelijkzijdige blauwe driehoeken van 4 bij 4 bij 4 cm
- Een gelijkzijdige zwarte driehoek van 4 bij 4 bij 4 cm
- De blauwe pijlen hebben de tekst:
 - Welke? Wat voor een?

⁴ Joosten zegt dat op de cirkel aan een kant Werkwoord staat en aan de andere kant Gezegde. Dat is in dit stadium tegenwoordig niet langer zo en daarom laat ik het in deze beschrijving weg.

⁵ Tegenwoordig gebruiken we 9 oranje pijlen.

⁶ Joosten gebruikt de blauwe pijlen nog niet, wel de blauwe en zwarte driehoek.

Hierbij behoren op papieren strookjes geschreven zinnen. De bekende series voor de zinsontleding en de hiervoor speciaal door de Amsterdamse Montessorischool verzamelde zinnetjes die aan de series voorafgaan.⁷ Wanneer we dit materiaal voor de eerste keer aanbieden zorgen we voor mooie, met grote letters en liefst met gekleurde inkt geschreven zinnen.

De leidster neemt een zin en leest die duidelijk voor.

- Ze zegt: "Wat gebeurt er?" en knipt het woord uit de zin.
- Ze legt het woord op de rode cirkel.
- Nu wordt de zwarte pijl met de vraag "Wie is het die?" uitgelegd. De pijl wijst vanaf de rode cirkel naar de grootste zwarte cirkel.
- Op de grootste zwarte cirkel wordt het onderwerp gelegd.
- De eerste zinnen hebben alleen een onderwerp, een gezegde en een lijdend voorwerp.

Het is duidelijk dat men de vragen moet kennen. Men moet de juiste vragen leren kiezen. Ze zijn immers beperkt in aantal en op een bepaalde manier vastgesteld. Behalve de tabel die we al op bladzij 3 noemden is er een waarop alle vragen staan:

⁷ De aparte zinnetjes van de Amsterdamse Montessorischool worden niet meer gebruikt.

De beide schema's nodigen door hun kleuren en harmonische vorm uit tot studie. De kinderen kunnen zinnen ontleden. Door langs alle vragen te gaan vinden ze de vragen die op de zin die ze ontleden van toepassing zijn. Eerst wordt gezocht naar het werkwoord, dan naar het onderwerp en het al of niet aanwezige lijdend voorwerp. Pas daarna gaan de kinderen zoeken naar het meewerkend voorwerp en de bijwoordelijke bepalingen.

Morgen gaat moeder met de tram van Laren naar Amsterdam.

Wat gebeurt er?

gaat

Gaat wordt op de rode cirkel gelegd.

Wie is het die gaat?

moeder

Moeder wordt op de cirkel van het onderwerp gelegd.

Waarheen gaat moeder?

naar Amsterdam

Naar Amsterdam wordt op de oranje cirkel bij de vraag Waarheen? gelegd.

Waarmee gaat moeder?

met de tram

Met de tram wordt op de oranje cirkel met de vraag Waarmee? gelegd.

Vanwaar gaat moeder?

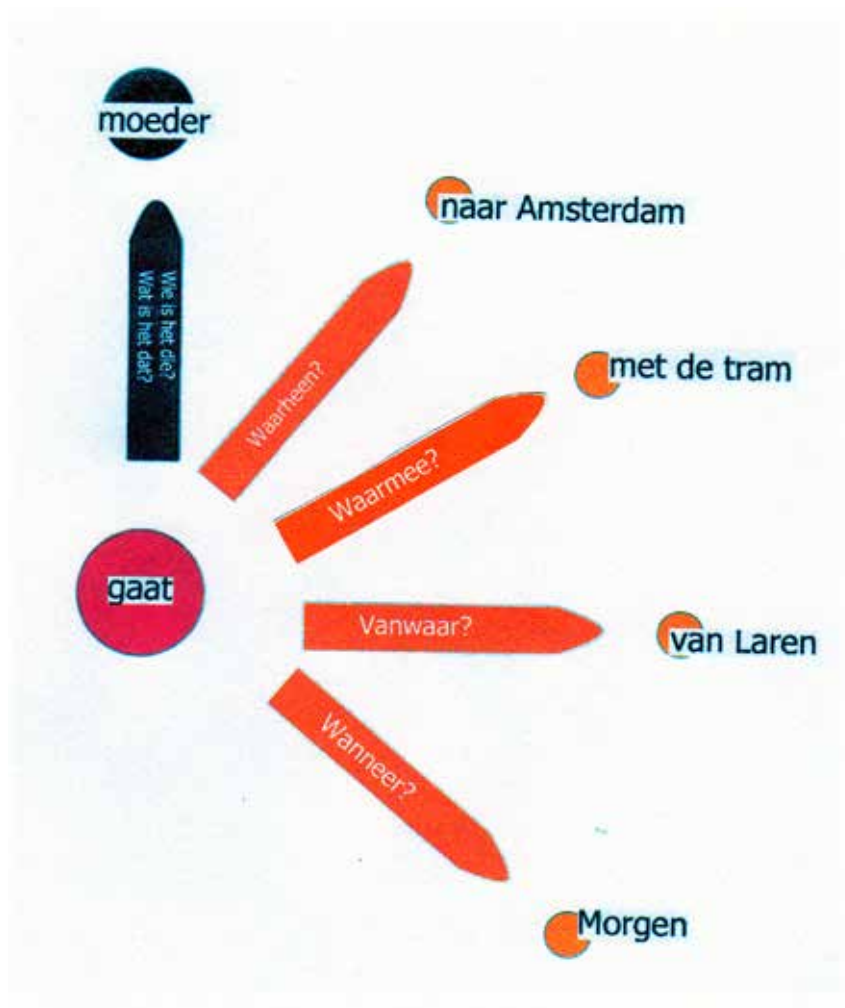
van Laren

Van Laren wordt op de oranje cirkel bij de vraag Van Waar? gelegd.

Wanneer gaat moeder?

Morgen

Morgen wordt op de oranje cirkel bij de vraag Wanneer? gelegd.

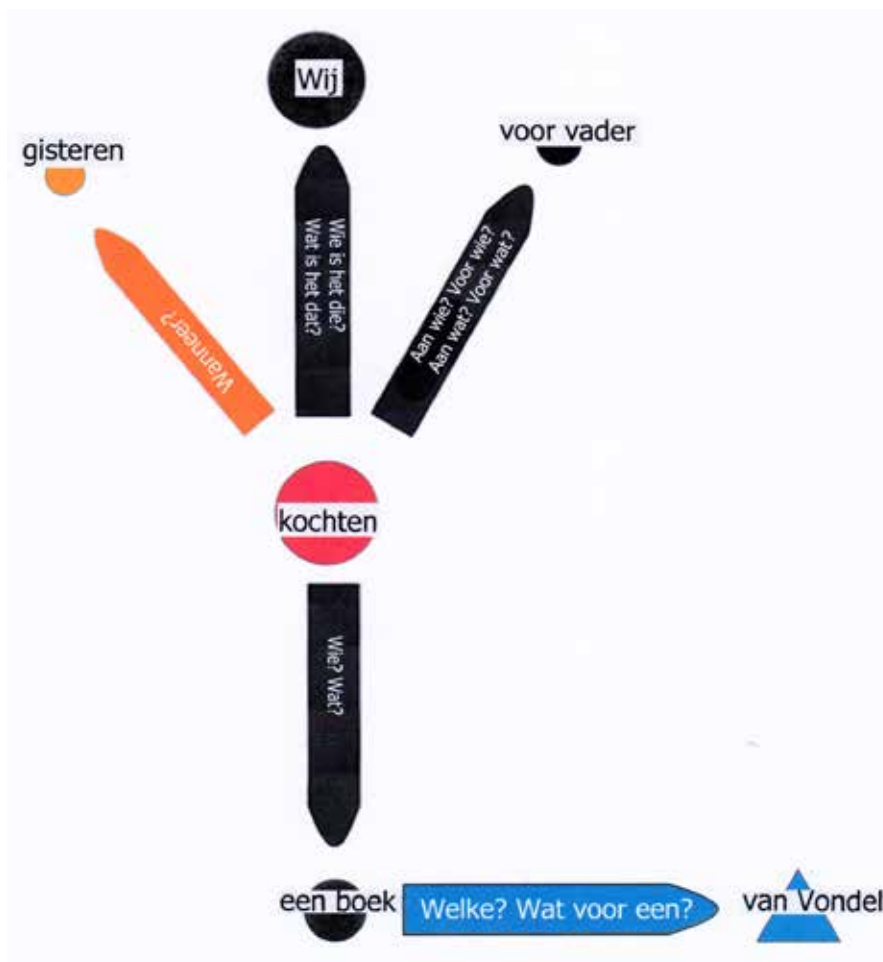

De zin klinkt ons nu misschien wat merkwaardig in de oren. Maar in 1941 was de *MM Montessorischool* van Maria Montessori gevestigd in Laren aan de Naarderstraat. Het gebouw waarin de school zich bevond heette *Groenendaal*. In die tijd reed er een stoomtram van Amsterdam naar het Gooi. Die stoomtram stopte voor *Groenendaal*. Handig voor de kinderen die op die manier makkelijk zelfstandig van huis naar school konden. Het gebouw Groenendaal bestaat niet meer. En de stoomtram ('De Gooise Moordenaar') is ook opgeheven.

Vierde aanbieding

Wanneer de kinderen deze vragen goed beheersen kunnen ook de bijstelling en de bijvoeglijke bepaling geïntroduceerd worden. Ze staan op het tweede plan want ze hangen niet meer van het werkwoord af. Als symbool gebruiken we een blauwe (bijvoeglijke bepaling) of zwarte (bijstelling) gelijkzijdige driehoek.⁸ Al naar de aard van het geval wordt of de blauwe driehoek of de zwarte driehoek gebruikt.

Wij kochten gisteren voor vader een boek van Vondel

⁸ Op een later tijdstip zijn ook de blauwe pijlen geïntroduceerd. We zullen die pijlen gebruiken alhoewel Joosten dat in 1941 nog niet deed.

Wat gebeurt er?

kochten

Wie zijn het die kochten?

Wij

*Wat kochten wij?*⁹

een boek

Wat voor een boek?

van Vondel

Voor wie kochten wij een boek?

voor vader

Wanneer kochten wij een boek?

gisteren

Wij kunnen zeggen dat het kind nu de ontleding van enkelvoudige zinnen beheerst. Immers met behulp van deze vragen wordt de zin in haar delen ontleed. Het juiste gebruik van de goede vraag is hierbij van wezenlijk belang. " On commence a pénétrer dans les idées, ou dans la conversation, seulement par moyen de demandes qui vont au fond des choses." zei Dr. Montessori hierover.

De volgende stap leidt tot het leren van de namen der zinsdelen. Hiervoor gebruiken we een serie pijlen die op de achterkant van de vraag de naam van het zinsdeel hebben staan. Na het ontleden op de eerste manier laten wij het kind de pijlen omdraaien en nu komen de namen onderwerp, lijdend voorwerp, etc. naar voren. Op de rode cirkel staat nu Werkwoord. Als we die cirkel omdraaien den lezen we Gezegde.

Een aparte oefening om deze namen te leren kan gedaan worden door de pijlen op het controlebord te leggen met de namen van de zinsdelen naar boven. Ter controle draaien we de pijlen daarna om. Als de vragen op de pijlen en op het controlebord hetzelfde zijn dan is de oefening goed.

⁹ Ik volg hier de indeling van Joosten. Zelf leerde ik de kinderen in dit geval:

Wat kochten wij?

Een boek van Vondel

Wat voor een boek?

van Vondel

Van Vondel werd op een strookje geschreven en op de blauwe gelijkzijdige driehoek gelegd.

De vragen en de zinsdelen

Door Joosten worden de volgende vragen en zinsdelen onderscheiden:

Vraag	Zinsdeel
Wie is het die? Wat is het dat	Onderwerp
Wie? Wat?	Lijdend Voorwerp
Aan wie? Voor wie? Aan wat? Voor wat?	Meewerkend Voorwerp
Waar?	Bijwoordelijke bepaling van Plaats
Waarheen?	Bijwoordelijke bepaling van Richting
Van waar?	Bijwoordelijke bepaling van Afkomst
Hoeveel?	Bijwoordelijke bepaling van Hoeveelheid
Hoezeer?	Bijwoordelijke bepaling van Graad
Hoe?	Bijwoordelijke bepaling van Hoedanigheid
Wanneer?	Bijwoordelijke bepaling van Tijd
Waartoe?	Bijwoordelijke bepaling van Doel
Door wie? Door wat?	Bijwoordelijke bepaling van Oorzaak
Onder welke omstandigheid?	Bijwoordelijke bepaling van Omstandigheid
Waarmee?	Bijwoordelijke bepaling van Middel

Parallel hiermee kan nu ook de bekende zinsontledingskaart gebruikt worden.¹⁰ Ook kunnen nu de begrippen Naamwoordelijk Gezegde en Oorzakelijk Voorwerp aangeboden en toegepast worden.

¹⁰ De zinsontledingskaart (het zinsontledingsbord) wordt tegenwoordig na de zinsontledingspijlen in de bovenbouw gebruikt. Het materiaal werd echter eerder dan de pijlen ontwikkeld en beschreven in *The Advanced Montessori Method Volume 2*. Daarom noemt Joosten het hier. Voor de huidige praktijk is deze opmerking niet meer relevant.

werkwoordelijk gezegde naamwoordelijk gezegde	wie is het die? wat is het dat? onderwerp
wie? wat? lijdend voorwerp	voor wie? voor wat? meewerkend voorwerp
voorzetsel voorwerp	
wanneer? bijwoordelijke bepaling van tijd	waar? waarheen? bijwoordelijke bepaling van plaats
van waar? bijwoordelijke bepaling van afkomst	hoe? bijwoordelijke bepaling van hoedanigheid
hoeveel? bijwoordelijke bepaling van hoeveelheid	in welke mate? bijwoordelijke bepaling van graad
waardoor? bijwoordelijke bepaling van oorzaak	waarom? bijwoordelijke bepaling van reden
waartoe? bijwoordelijke bepaling van doel	door middel waarvan? bijwoordelijke bepaling van middel
bijvoeglijke bepaling bijstelling	aangesproken persoon

Vijfde aanbieding

De laatste oefening gebeurt met een derde stel pijlen waarop alleen nog maar de naam van het zinsdeel voorkomt. In dit stadium kan de zinsontledingskaart (het zinsontledingsbord) weer dienst doen als controletabel.

De behoefte aan het opschrijven der zinsdelen komt even spontaan als bij de kleintjes de behoefte om zelf vragen te stellen. Plotseling (reeds bij het gebruik van het eerste stel vragen) zullen kinderen vragen het te mogen opschrijven. Dat kan bij voorbeeld op de volgende manier:

VRAAG	ANTWOORD
Wat gebeurt er?	gaan
Wie is het (zijn het) die gaan?	wij
Waarheen gaan wij?	naar Amsterdam
Wanneer gaan wij?	morgen

Ook kan de vraag alle vorige delen weergeven en zo langzamerhand de hele zin weer opbouwen. Dan luidt bij voorbeeld de vierde vraag: "Wanneer gaan wij naar Amsterdam?"

In het stadium waarin de namen der zinsdelen bekend zijn krijgen we drie kolommen:

VRAAG	ANTWOORD	NAAM VAN HET ZINSDEEL
Wie zijn het die gaan?	Wij	Onderwerp
Waarheen gaan wij?	naar Amsterdam	Bijwoordelijke bepaling van Plaats
Wanneer gaan wij naar Amsterdam?	morgen	Bijwoordelijke bepaling van Tijd

Daarna zullen de kinderen deze lange manier van opschrijven, die de bouw van de zin op de meest logische wijze naar voren doet komen, niet meer volgen en alleen nog maar het zinsdeel en zijn naam opschrijven. In het begin gebruiken de kinderen verschillende kleuren inkt voor elke groep. Later niet meer.

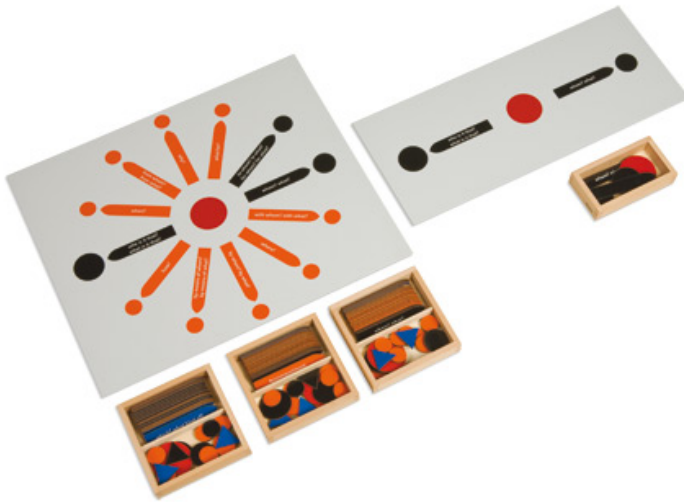
Ook gaan zij later zelf uit een boek zinnen zoeken en ze beperken zich niet langer tot de bestaande series.

Deze ontwikkeling die al spoedig door taalkundige ontleding gevolgd en begeleid wordt ¹¹ verleent wederkerig steun en inzicht. De ontwikkeling komt tot grote bloei en stelt kinderen in staat om dit gebied met grote belangstelling te verkennen. Hierdoor komen zij ook eerder en met groter gemak tot de ontleding van de samengestelde zin en de studie van verschillende zinstypen zoals de elliptische zin en zinnen met meerdere onderwerpen, gezegdes, lijdende voorwerpen enz.

¹¹ Door het werken met de Boerderij en Taalsymbolen en daarna met de Taaldozen en de Taalsymbolen.

Latere ontwikkelingen

Het pijlenmateriaal na 1941

Tegenwoordig ziet het materiaal er wat anders uit. Rechts het doosje voor de onderbouw met de erbij behorende controlekaart. Links drie doosjes met pijlen. Op de eerste serie staan de pijlen met de vragen. Op de tweede serie de vragen met op de achterkant de namen van de zinsdelen. Op de derde serie de namen van de zinsdelen. De vragen zijn tegenwoordig anders in aantal

dan in de tijd van Albert Joosten. Bovendien staan op het zinsontledingsbord de vragen wat anders dan op de pijlen. Ik laat dat zien in een tabel:

Vragen zinsontledingsbord: 10 vragen	Vragen oranje pijlen: 9 vragen
Wanneer?	Wanneer?
Waar? Waarheen?	Waar? Waarheen?
Van waar?	Van waar?
Hoe?	Hoe?
Hoeveel?	Hoeveel?
In welke mate?	Hoezeer?
Waardoor?	Door wie? Waardoor?
Waarom?	Onder welke omstandigheid?
Waar toe?	-
Door middel waarvan?	Waarmee?

Wanneer?	Bijw. bep. van Tijd
Waar? Waarheen?	Bijw. bep. van Plaats
Van waar?	Bijw. bep. van Afkomst
Hoe?	Bijw. bep. van Hoedanigheid
Hoeveel?	Bijw. bep. van Hoeveelheid
In welke mate?	Bijw. bep. van Graad
Waardoor?	Bijw. bep. van Oorzaak
Waarom	Bijw. bep. van Reden
Waar toe?	Bijw. bep. van Doel
Door middel waarvan?	Bijw. bep. van middel

Het maken van zinnen met de pijlen

In het begin van de zestiger jaren van de vorige eeuw volgde ik een Montessori taal cursus in Amsterdam die gegeven werd door Mario Montessori. Hij suggereerde de mogelijkheid om zinnen te maken met behulp van de vragen op de pijlen. Geen bestaande zin analyseren maar zelf een zin ermee samenstellen. Ik geef hieronder een voorbeeld:

Kinderen ontdekken dat niet alles kan. In deze zin kan de vraag Aan wie? Voor wie? niet gesteld worden. In andere zinnen de vraag Wie? Wat? niet. Je kunt proberen alle oranje pijlen te gebruiken. Dat worden soms dan wel rare zinnen.

Discussie

Terminologie

Toen ik voor de Montessori-Pierson Publishing Company het boek *The Advanced Montessori Method volume 2* aan het bewerken was kreeg ik een bericht van John Clarkson van het Kent & Sussex Montessori Centre in het Verenigd Koninkrijk. Hij schreef me:

“In English grammar, a sentence has 2 parts, the subject (which is the 'who' and may be quite complex eg "the man who lost the letter after he was questioned...") and the predicate (which is what the subject did or had done to them. The predicate comprises the verb plus all the adverb(s), subordinate clauses, etc, etc, and may be quite long as well. The Nienhuis sentence analysis material clearly identifies the predicate as the verb, which is incorrect. I contacted them and, eventually after several prompts, they came back to say NAM-TA told them they could not alter it.

I spoke to one of our Italian students and she said that in Italian, the predicate is the verb. I checked and it seems it is sued differently in German & Dutch - however I am no linguist. But it looks to me like a mistranslation.”

Het probleem is duidelijk: In het Engels kun je niet de rode cirkel met 'Werkwoord' erop simpel omdraaien en zeggen dat dit het 'Gezegde' is. Voor de bewerking van *The Advanced Montessori Method volume 2* zat ik met een probleem. Clarkson had geen verdere suggesties.

Ik raadpleegde een deskundige en plaatste tenslotte de volgende voetnoot in de tekst: "Traditional English grammar tends to view a predicate as one of two main parts of a sentence, the other part being the subject. Maria Montessori adopted the more modern view of restricting the term predicate to the verbal part(s) of the statement or question."

Verschillen tussen talen leiden onherroepelijk tot verschillen in de spraakkunst van die talen. Het doel van de zinsontledingspijlen is de kinderen inzicht te geven in de manier waarop zinnen worden gemaakt. Dat leidt tot beter taalgebruik en meer begrip voor de betekenis van een zin. Dat kinderen ook de namen van zinsdelen leren is een bijproduct van die activiteit; geen doel. We geven tenslotte alles wat we aanbieden in de Montessoriwerkwijze een naam om de herinnering aan de handeling die aan het namenlesje vooraf ging te vergemakkelijken. In het Engelse taalgebied is dit probleem ook wel 'opgelost' door niet van sentence analysis te spreken maar van reading analysis. Maar dat is me te gemakkelijk. We hebben tenslotte ook de tweede en derde serie pijlen.

Wie was Albert Max Joosten?

Albert Max Joosten was de zoon van Rosalie Joosten – Chotzen. Zij was hoofd der school van de Amsterdamse Montessorischool voor lager onderwijs. Ze werkte nauw samen met Maria Montessori toen deze in Laren woonde en er een Montessoricentrum had. Toen 'Abs' zijn middelbare school voltooid had gaf hij te kennen dat hij graag de assistent van Dr. Montessori wou worden. Dat mocht; Dr. Montessori leidde hem zelf op. In 1941 verbleven Maria Montessori en Mario Montessori in India. Abs Joosten was in Nederland gebleven. Hij gaf een inleiding voor een Montessori-leid(st)ersbijeenkomst. Die bijeenkomsten werden regelmatig gehouden. Het was een uitwisseling van kennis en inzicht door Montessorianen onder elkaar. Ook op zondag, want in die tijd werd op zaterdagmorgen nog gewerkt. Joosten was Jood. Niet lang na deze inleiding moest hij onderduiken. Hij overleefde de oorlog. Na de oorlog werkte hij als opleider in India en de Verenigde Staten. Toen in 1979 een gezamenlijk Montessoricongres door de AMI en NMV georganiseerd werd in Amsterdam heb ik hem ontmoet. Eigenlijk wisten toen nog maar weinig Nederlandse deelnemers aan het congres wie Joosten was.

Maastricht, 12 juni 2017.